

4.10.2019

Uudenmaan ELY-keskukselle

Viitaten kuulutukseenne 26.7.2019 Dnro UUDELY/6518/2016

Lausunto Circulation Oy:n ”Biotermiinaalia sekä hyötymateriaalien käsittely- ja siirtokuormausasemaa” koskevan ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Suomen luonnonsuojeluliitossa sen Nurmijärven Luonto ja Uudenmaan piiri antavat tämän yhteisen lausunnon.

Yleistä

Hankkeen nimi on nimetty harhaanjohtavasti ”Biotermiinaali sekä hyötymateriaalien käsittely- ja siirtokuormausasema”. Sen pääasiallinen tarkoitus ja myös pääasiallinen ympäristövaikutusten lähde on kuitenkin jätebetonin ja jäteasfaltin murskaustoiminta ja loppusijoittaminen sekä mittava kalliolouhinta.

Selostuksessa on kaikkiaan neljä ja puoli sataa sivua. Lausunnon tai kirjallinen mielipiteen laatimiseen oli aikaa kolme kuukautta. Se on verraten lyhyt aika tällaiseen sivumäärään perehtymiseen. Kannan muodostamista vaikeutti myös merkittävästi se, että osa YVA-selostukseen kuuluvasta aineistosta osa ilmestyi ymparisto.fi -sivustolle vasta noin kuukausi kuulemisajan alkamisen jälkeen.

Hankkeen yleisesittelyn järjestelyt olivat riittämättömät. Kaikki osallistujat eivät mahtuneet esittelytilaan. Kaikkien ei ollut mahdollista nähdä esitettyjä kuvia eikä myöskään kuulla esitystä äänentoistolaitteiden puuttuessa.

Kaikkia yhteysviranomaisen ohjelmalausunnossa esitettyjä asioita ei mielestämme ole riittävästi selvitetty selostuksessa. Tällainen asia on esimerkiksi MURAU-asetuksen ja sen suojaetäisyyden huomioon ottaminen. On kuitenkin useita KHO:n päätöksiä, joissa liian lähelle asutuksesta suunniteltuja hankkeita on kielletty.

Kivelän luonnonsuojelualue ja hankealueen kalliot

Suunnittelualue sijaitsee Klaukkalan eteläosassa ja se rajoittuu Espoon kaupungin rajaan. Sen itäpuolella on valtion omistama Kivelän luonnonsuojelualue. Etäisyys Nuuksion kansallispuistoon on noin yksi kilometri. Hankealueen haitat erityisesti lähialueen asukkaille, Kivelän luonnonsuojelualueelle sekä alueen lähiympäristölle tulisivat olemaan merkittävät.

Kivelän luonnonsuojelualue on kooltaan 14,7 ha (YSA205377). Sen suojeluarvot ovat metsien monimuotoisuus (METSÖ), lahupuusto, pienvedet sekä lehdot. Olosuhteiden muuttumisen kuvaaminen ja eliöstölle koituvien vaikutusten arvioiminen on oleellinen osa YVA-prosessia, jossa suojellaan lähiympäristöä muutoksilta ja pilaantumiselta.

Nurmijärven Luonto ry ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri edellyttivät hankeen YVA-ohjelmaan antamassaan lausunnossa, että vaikutusten arvioinnissa on Kivelän luonnonsuojelualueella tehtävä tarkempi kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys alueen häiriöherkkyyden vuoksi.

Muistutimme myös, että luonnonsuojelualueella on myös luontodirektiivi lajin liito-oravan elinalue. Lisäksi vaikutusten suuruutta ja todennäköisyyttä on tarpeen arvioida myös hankealueen kallioiden osalta. Vähäpuustoiselta kallioalueelta tulisi selvittää myös luontodirektiivin suojaamien perhosten (esimerkiksi kirjoverkkoperhonen) mahdollinen esiintyminen. Myös hankealueella sijaitsevan isovarpurämeen tila tulisi selvittää.

YVA-selvityksessä on nämä asiat jätetty tekemättä ja vaikutukset Kivelän luonnonsuojelualueelle on korvattu selityksellä luvussa 10.6: ”Kivelän luonnonsuojelualueeseen liittyen arviointia varten ei ollut käytettävissä kaikkia tarvittavia tietoja, eikä tarvittavia tietoja saatu, minkä vuoksi arviointia tältä osin ei voinut tehdä.” Yvan tehtävä on selvittää juuri tällaiset asiat.

Ekologinen yhteys

Suunnittelualueen etäisyys Nuuksion kansallispuistoon on yksi kilometri. Paikallinen pohjois-eteläsuuntainen ekologinen yhteys kulkee Kivelän luonnonsuojelualueen kautta (Klaukkalan osayleiskaava). Lisäksi maakunnallinen viheryhteystarve on merkitty kulkeväksi Klaukkalan Isosuon länsipuolelta yhtyen ulkoilureittiin. Ulkoilureitti/viheryhteys kulkee Lepsämänjoen vartta Nuuksion kansallispuistoon. Ekologisten yhteyksien säilymistä ja toimivuutta suhteessa Nuuksion kansallispuistoon tulisi tarkastella kokonaisvaltaisesti YVA-selostuksessa. Katsoimme lausunnossamme YVA-ohjelmaan, että hankealueen kautta kulkeva pohjois-eteläsuuntainen metsäekologinen yhteys edustaa todellisuudessa vähintään seudullista ja käytännössä maakunnallisesti merkittävää viheryhteystasoa.

YVA-selostuksessa todetaan: ”Hankkeen sijoittuminen laajahkolle metsäiselle alueelle tulee kuitenkin kaventamaan viheryhteyttä, vaikka hanke ei kaavassa osoitetulle yhteydelle sijoittukaan. Hankkeen toteutuessa suurin yhteys Klaukkalan taajaman länsipuolelta lounaaseen sijoituville suojelluille alueille katkeaa ja aiemmin leveä ekologinen käytävä jakaantuu kahdeksi kapeammaksi yhteydeksi. Leveän metsäisen vyöhykkeen jakaantuminen kahdeksi kapeammaksi yhteydeksi arvioidaan heikentävän ekologista viheryhteyttä. Heikennyksen arvioidaan kuitenkin olevan vähäinen johtuen siitä, ettei yhteys katkea eikä hanke suoraan sijoitu kaavassa osoitetulle yhteydelle. Näin ollen hankkeella ei arvioida olevan vähäistä suurempia vaikutuksia osayleiskaavassa osoitettuun viheryhteyteen tai maakuntakaavan luonnoksessa osoitettuun viheryhteyteen.”

Arviossa esitettiin, että hankkeella ei olisi vähäistä suurempia vaikutuksia viheryhteyteen, mutta

ilman perusteluja.

Luontodirektiivissä suojellut lajit

Klaukkalan osayleiskaavaselostuksessa on todettu, että Klaukkalan alueella on havaintoja EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeista, kuten lepakoista, saukoista sekä liito-oravista, jotka ovat tiukasti suojeltuja myös luonnonsuojelualueiden ulkopuolella. Näitä koskee Euroopan yhteisön luontodirektiivin lajisuojelun erityissäännökset, jotka on pantu täytäntöön luonnonsuojelulain 49 §:ssä. LsL 49§:n mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden selvästi luonnossa havaittavien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen on kielletty.

Konsultti on valinnut arviointiselostukseen luontodirektiivin liitteen IV lajeista vain liito-oravan, viitasammakon ja lepakot, mutta jättänyt saukot huomioon ottamatta.

Melu

Melussa olisi yhteisvaikutukset ja impulssimaisuus pitänyt ottaa huomioon. Yhteysviranomaisen esitti melumallinusta lyhytkestoisin enimmäismelutapahtumiin (esimerkiksi poraus, rikotus, kolahdukset, kuorman purku). Tämä kohta on jätetty pois taulukosta yhteysviranomaisen lausunnon huomioimisesta. Näiden lisäksi on selvitettävä voimakkaita ääniä tulee myös räjäytyksistä, räjäytyksen autojen peruutushälytys-signaaleista ja murskauksesta. Äänistä merkittävän osan arvioita pitää korottaa iskumaisuuden takia.

Valtioneuvoston päätöksessä melun ohjearvoista on myös rajat luonnonsuojelualan melulle. Melu häiritsee erityisesti eläimiä ja näistä erityisesti pesiviä lintuja. Melu olisi pitänyt mallintaa myös luonnonsuojelualueille lyhytkestoinen maksimelu huomioon ottaen.

Jos meluvallit tarkoitetaan melun torjuntaan, ne pitää rakentaa ennen toiminnan aloittamista. Toisaalta loivat maa- ja jäteainevallit eivät tosiasiallisesti torju melua vaan johtavat sitä vallin ylitse. Tämä ilmiö tunnetaan Vantaan Kiilan alueella ja Heinolan Kuusakosken laitoksella.

Jätebetonin ja tiilien käsittely ja käyttö

Jos kyseessä olisi jätteen hyötykäyttö kenttärakenteessa rakennettaisiin kenttä riippumatta siitä, onko jätemateriaalia saatavilla vai ei. YVAssa ei tarkastella vaihtoehtoa, että kenttärakenne rakennettaisiin muusta maa-aineksesta. Toiminnan tarkoituksena on jätteen loppusijoitus halvalla ja kestävämmällä tavalla.

Jätebetonin vaikutuksia on mitattu Vantaalla ojista. Vedet ovat hyvin emäksisiä ja siten vesieliöstölle tappavia. Vesissä on havaittu merkittävien raskasmetallipitoisuuksin lisäksi lukuisia orgaanisia haitta-aineita. Ruduksen Vantaan toimipaikassa on havaittu betonimurskauksen aiheuttamia vesiongelmia. Viereisen jätteenpolttolaitoksen pohjaveden pilaantuminen johtuu johtaja Patomerren mukaan Ruduksen betonimurskakasoista. Vesissä on mm. alumiinia noin 10-20 mg/l, mikä erittäin haitallinen taso (lähde FT Jari Natunen, tarkkailuraporttien perusteella).

Pintavedet

Selostuksesta puuttuvat mm. alumiinin pitoisuudet ja haitta-aineiden pitoisuudet on aliarvioitu. Erityisen ongelmallista on, että vesimallinnusta ei ole tehty norossa eikä joessa purkukohtalla ja sen alapuolella.

Vesistömallinnus perustuu oletukselle, että vedet laimenisivat välittömästi koko joen virtaamaan. Tämä on ilmeisen väärä oletus. Esimerkiksi Kittilän kultakaivoksen vesien on todettu virtaavan väkevinä purkuojien puoleista reunaa joesta kilometrikaupalla sekä kerrostuvan myös pystysuunnassa joen pohjalle (Emmy Hämäläisen opinnäytetyö Savoniale internetissä).

Kuten yhteysviranomaisen esitti, vesien pitoisuudet on tarkoin selvitettävä purkupaikan läheisyydessä, jossa on myös selvitettävä päästöjen vaikutukset.

Pohjavesi

Vesi- ja ympäristösuojelulain mukaan kaikki kallio- ja maaperän vesi on pohjavettä ja sen pilaaminen on kielletty.

Kenttä- ja vallialuetta ei ole eristetty pohjavedestä, ja se todennäköisesti sijaitsee osin pohjaveden pinnan alapuolelle. Siitä tulisi vuotamaan pohjaveden laatu- ja määränormien vastaisesti haitta-aineita ympäristöön. Rakennuksen johdosta pohjaveden virtaukset tulisivat muuttumaan, osa pohjavedestä saastuisi ja osa alueesta kuivuisi virtauksien muuttuessa. Nämä vaikuttavat pohjaveden käyttöön sekä ympäröiviin luontoarvoihin.

Vallin ja läjityksen massan vaikutus pohjaveden laatuun ja määrään

Alueen hydrologiset selvitykset ovat puutteelliset. Asiassa ei ole selvitetty miten meluvallin ja kentän paino vaikuttaisi alueen pohjaveden laatuun ja määrään. Matalampikin valli riittää katkaisemaan pohjaveden virtauksen ja pilaamaan pohjaveden laatua. Tämä on koettu Vantaan Kiilassa moottoriradan meluvallin kanssa, mikä on johtanut kaivoveden määrän vähenemiseen ja pilaantumiseen useammassa kaivossa.

Kaivot

Kaivoja on kysely 23:lta kiinteistöltä 500 metrin etäisyydellä, joista 15 kappaletta 17:sta on vastannut että heillä on kaivo. Liitteenä olevassa kaivoselvityksestä puuttuu kierrätysbetonista aiheutuvat haitta-aineet, kuten alumiini, useimmat suola-aineet, harvinaiset suola-aineet sekä kierrätysbetonin orgaaniset haitta-aineet.

Kallion heikkousvyöhyke

Selostuksessa todetaan: ”*Karttatarkastelun perusteella hankealueen lävitse, kalliomäkien välissä kulkee pohjois-eteläsuuntainen kallioperän heikkousvyöhyke (Kuva 7-1). Hankealueen kallioperä on graniittia ja kvartsi-granodioriittia. Myös granitoidin ja granodioriitin vaihettumisvyöhykkeellä voi olla jonkinasteinen kallioperän heikkousvyöhyke.*”

Kaatopaikkaa ei saa sijoittaa kallion heikkousvyöhykkeelle, jos sen suotovesiä ei voi hallita. Tässä on kysymys tosiasiallisesta suuresta kaatopaikasta. Sen suotovesiä ei hallittaisi vaan ne leviäisivät

hyvinkin pitkälle kallion ruhjeissa ja heikkousvyöhykkeissä.

Rakenteen kantavuus

Alueen pohjassa ilmoitetaan olevan savea ja silttiä. Painavan vallirakenteen rakentaminen muinaisrannalle aiheuttaisi murtumia maaperässä ja vallin rakenteissa. Tämä edistäisi haitta-aineiden purkautumista kentältä ja vallista pinta- ja pohjavesiin.

Rakennusvaiheen aikaiset vaikutukset

Hankeen rakennusvaihe on selvästi hankkeen toimintavaihetta, koska hankkeen tarkoitus on monin tavoin haitallisen jätteen dumppaaminen kenttä- ja vallirakenteisiin.

Sosiaaliset vaikutukset

Sosiaaliset vaikutukset on selvitetty heikosti. Selvitykseen kuuluu myös selvitys kiinteistöarvojen alenemisesta, millainen kerrottiin yleisötilaisuudessa sisällytettävän esimerkiksi Vantaan Vekkoksin louhimohankkeen YVAan. Sitä ei ole tehty.

Yhteenvedo

Ympäristövaikutuksia on selostuksessa tarkasteltu yhteensä kuuden vaihtoehdon osalta. Yva-selostuksessa on hyvää, että siinä on harvinaisen selvästi sanottu että vain yksi vaihtoehto (VE5) olisi sen tulosten valossa toteuttamiskelpoinen.

Katsomme, ettei myöskään yvassa toteuttamiskelpoiseksi katsottu VE5 ole toteuttamiskelpoinen muun muassa muun alueidenkäytön, melun, vesien ym. ongelmien takia.

Lisätietoja

- FT Jari Natunen, 040 7713 781, njarit@yahoo.com

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON UUDENMAAN PIIRI RY

Laura Räsänen   Tapani Veistola
puheenjohtaja   erityisasiantuntija

NURMIJÄRVEN LUONTO RY

Jouko Vuoristo
puheenjohtaja